

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Aron, b. Huszár Sándor, Mina János, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Kártékony rovarok.

Néhány kártékony rovarról kívánok említést tenni, melyek mostanában hozzám kerültek.

1. *Lema menalopa* és *Lema cyanella* (rendszerintani helyük: Coleoptera, Tetromera, Chrysomelina). Mult hó közepe táján kaptam néhány álcát N.-Enyed környékéről, melyek ott árpán fordultak elő. Testhosszuk 4—6 millim., színezetük szennyessárga, kivéve a fejet, mely fénylő fekete; három pár lábuk van, bőrük nyálkás s ahhoz gyakran földszinü bélsárdarabok vannak tapadva, melyekből néha alig látszik ki az állat. — A szóban forgó álcák *Lema menalopa* vagy *Lema cyanella* nevü bogártól származnak, melyeknek rendszerintani helyük a *Chrysomelina* családban van. E család bogarainak, mint azt a német „Blattkäfer“ elnevezés is mutatja, rendes életmódjához tartozik, hogy mind áleza, mind kifejlett korban növénylevelekkel táplálkozik. Az itt említett álcák is az árpaleveleket ették és pedig oly módon, hogy annak következtében fehér csikok maradnak hátra, melynek megfelelőleg a levél állományából csakis az egyik oldalon levő hámréteg maradt meg és minden, a mi zöld, elfogyasztott. E jellegző fehér csikokból, ha a kárt tevő állatot nem látjuk is, bizony következtethetünk a kár okozójára. Ugyanezen álcák zab levelein is fordulnak elő s e növényen jelenleg a kolos-monostori intézet kísérleti telkén is

láthatók. Az általuk okozott kár jelentékenynek nem mondható.

2. *Chrysomela tremulae* és *Chrysomela populi* (rendszerintani helyük az előbbiekkal egy családban). A kolos monostori tanintézet mivelti (kosárfonás czéljából) fűzein tavasztól kezdve két fűzpusztító rovar tűnt fel, u. m. *Chrysomela tremulae* és *Chrysomela populi*, melyek az előbbi két állattal egy családba tartoznak s életmódjuk is hasonló azokéhoz, csak hogy táplálkozásukra más növények levelei szolgálnak. Mindkettőnek színe kékbe játszó fekete, mellső szárnyai (röptyűk) veresek. Az utóbbi nagyobb valamivel, nevezetesen mintegy 10 millim. hosszúságú s az által is különbözik az elsőtől, hogy mellső szárnyainak legvége fekete. E két rovarfaj tavalyi álcái mult nyáron teljesen megették a tenyészlett fűzek egy részének leveleit úgy, hogy azoknak csak erezete maradt meg és ennek következtében az említett fűzek növekedésében jelenleg némi hátramaradás mutatkozik. Ez év tavaszán a megjelent bogarak összeszedettek és megsemmisítették és így remélhető, hogy ezen nyáron nem lesznek álcák találhatók, legalább nem oly nagy mennyiségben. Eddigelő csak egy ily álcát találtam. Felemlitem, hogy bár ugyanazon kertben többféle fűzfaj van, mégis csak egy fűzfajon voltak e rovarok és álcáik, nevezetesen a *Salix uralensis*-en, valószínűleg azért, mert ennek levelei gyengébbek. A kert környezetében vadon élő fűzek

is vannak s ezeken én egyet sem találtam az említett rovarokból, bár nem valószínűtlen, hogy egy-egy azokon is található, mint ezt egyik tanítványom állítja.

3. *Anisoplia agricola* (rendszertani helye: Coleoptera, Pentamera, Lamellicornia). E rovarok M.-Szakálból kerültek hozzám, hoi gabnaneműekben tettek kárt. Termetükre nézve cserebogarakhoz hasonlítanak, melyekkel egy családba is tartoznak, csakhogy sokkal kisebbek, nevezetesen mintegy 9—10 millim. hosszúságúak. E bogarak kétféleképpen ártanak a gabnaneműeknek. Ugyanis álczái a földben tartózkodnak s ott épen úgy, mint a közönséges cserebogár álczái (csimasz) gyökereket rágnak, kifejlett korban pedig a porodákat s éretlen gabnaszemeket bántalmazzák. Rendesen június és július hóban lépnek fel a szárnyas alakok. Kártékonyosságuk egyes esetekben igen jelentékenynek bizonyult; a jelen évben azonban — úgy hiszem — nem sok kárt teendének, mert úgy látszik, hogy ezen esztendő nem sok cserebogárnemű bogarat hozott felszínre.

4. Simontelkéről Bod Károly ur több igen érdekes tárgyat küldött be hozzám, többek között a következőket:

4. a. Drótféreg (*Elater segetis* álczája). Ez álcza kora tavasszal árpában tett kárt. Mint e lapok t. olvasói előtt ismeretes,*) e rovar a növény gyökereiből s szárának alsó részéből táplálkozik, minek folytán a levelek elfonnyadnak, megsárgulnak s maga a növény növekedésében visszamarad, vagy épen ki is vész, mint ez a t. beküldő értesítése szerint jelen esetben is történt. Szereplése kora tavaszra és késő őszre esik s nemcsak az árpa, hanem a többi gabnaneműek is ki vannak téve pusztításainak.

4. b. *Chlorops taeniopus* (rendszertani helye: Diptera, Muscidae; kétröpűek, légyfélék.) E rovarok bábjaikat találtam a beküldött árpán. Az árpaszálak el vannak sárgulva, fejet nem hánytak, mint mondani szokták „hasban vannak.“ Termetükben a rendestől némi eltérés mutatkozik; a menyiben alacsonyabb növésük van, egyszersmind különösen felső részükön vastagabbak s duzzadtabbak, mely változást az angolok köszvény vagy podagra névvel szoktak jelölni, továbbá a felső inter-

nodium igen rövid. Midőn a kalászt kifejtettem a takaró levelekből, mindjárt szembeötlött azon jelentékeny pusztítás, melyet e rovarok elkövettek. — Nevezetesen némely kalász egészen el volt satnyulva, csakis néhány szálkából (arista) és a szemeknek, illetőleg füzéreknek picziny durványaiból állott. Más esetekben a kalászok ugyan elég hosszúsággal bírtak, de részben meg voltak rágva, mely rágási mivelet igen szabatosan és jellegzően van keresztül vive. Ugyanis a szár felső büttyke s a kalász közti részlet egyik oldalán egyenes irányu felületesen vagy mélyebben kirágott csík vagy barázda volt látható melynek szélessége a megtalált bábok szélességi átmérőjével egyenlő. E rágott csík egyenes vonalban folytatódik fölfelé a kalászon és többnyire a kalász egész hosszában elterjed; itt azonban nem annyira a kalász nyele, hanem inkább a rajta levő füzérek vannak bántalmazva. Némely kalászon ezen vonalban a füzérek teljesen hiányoztak, mintha egyenként leszedték vagy levagdaltuk volna őket; más esetekben nincsenek ugyan ennyire letarolva, de annyi pusztulás mindig látszott rajtok, hogy a rágás iránya igen könnyen azonnal szembeötlök. Ezen kárt természetesen nem a megtalált bábok tették, hanem azon álczák, melyekből ezen bábok keletkeztek, melyeknek tápláléka épen a kalász egyes részeiből és annak nyeléből áll. Igaz ugyan, hogy ezen állatok kifejlett korukban nem tudnak rágni s igen szelid táplálékkal, nevezetesen virágnedvekkal élnek, és mint minden légynek, úgy nekik is szívó szájuk van; de álcz korban két erős, chitinből álló rágószervvel vannak ellátva, melyeknek vége horogszerűleg hajlott. E rákonyok színe fekete s így a világos, nevezetesen fehér vagy sárgásfehér színezetű test mellő részén göröcső segélyével, sőt néha szabad szemmel is könnyen észre vehetők. Midőn a kártékony álcz akkor eltelt, csak akkor következik be azon alak, melyet én ez alkalommal találtam, t. i. a báb alak. Az álczák ugyanis a rágott vonal valamely részén megtelepedve, bebábozódnak, mely alkalommal azonban nem vetik le bőrüket, hanem éppen ezen bőr kiszáradva képezi azon tokot, melyben bábkorukat átélik. A bábokat legtöbb esetben a kalász felső részén kaptam meg, néha a kalász alatt, de mindig a rágott vonalban; némelyik pedig a kalász felső részének meg-

*) Lásd „Erdélyi gazda“ 1874 évfolyam 21. szám. Szerk.

felelőleg a takaró levélhez volt tapadva. E bábok, mint általában a legyek bábjai, gyűrűzetesek; hosszúságuk $5\frac{1}{2}$ —7 milim.; nem teljesen hengeresek, hanem alsó felületükön kissé lapítottak és mindkét végükön két picziny kiemelkedés látható, melyek az álczakori légsőnek végeit képezik; színezetük sárgás barna vagy vereses barna. Megemlítem azt is, hogy minden kalászon csak egy bábót találtam, a melyben pedig báb nem volt, ott jól kifejlett nagy álczát leltem fel, mely nem sokára bebábozta volna magát. Az ide vonatkozó irodalom bizonyossága szerint nagy ritkán két báb is található egy kalászon, mely esetben egyszersmind a rágott vonal is kettő; ilyet azonban én nem találtam.

A talált báboknak itt leírt minőségéből magában véve épen nem lehetne a szóban forgó állatfajt meghatározni; nemcsak azért, mert a legyek nagy családjában több más faj is van, melyek hasonló kinézésű bábokkal bírnak, hanem azért is, mert a meghatározásra szolgáló mnnkák és rajzok kivált a kétröpüeknél leginkább a kifejlett állatra vonatkoznak. Mindamellet jelen esetben egyéb körülményeken kívül különösen a kártételnek jellegző módzatai határozottan irányadók arra nézve, hogy a bábokat *Chlorops taeniopus* bábjainak tartsuk.

A kártékonytságot, mint a fentebb mondottakból látható, jelentékenynek kell mondanunk, mert a megtámadott gabnászalak növekedésükben visszamaradtak, fejüket ki nem hányják és ha ez hiányosan történnék is, még akkor is van ok a szemek ki nem fejlődésére. Ugyanis a füzérkéek egy része az álczák által közvetlenül elromboltatott; a megmaradtakban pedig azért nem igen fejlődhetnek szemek, mert a kalász alatt történt rágás hátrányosan hat a tápnedvek feljutására, továbbá, mert a kalász hosszas ideig levén betakarva a levelek által, termékenyítés nem igen történhetik. A rendelkezésünkre álló irodalmi adatok szerint a termésnek 10.—25 % -ja, egyes esetekben szinte fele, Nowicki*) szerint $\frac{1}{10}$ — $\frac{4}{5}$ része szokott áldozatul esni. Mellőzve ezuttal az egyes specialis adatokat, csupán a most idézett szerző egy adatát említem fel, mely szerint a *Chlorops taeniopus* 1869-ben Galicziának búzavetésében legalább 3 millió frnyi kárt tett. —

Árpán kívül búza, ritkábban rozs is szokott e rovarról szenvedni.

Szaporodásában évenként két nemzedéket számitanak, az egyik tavasztól nyár végéig, a másik innen kezdve tavaszig fejlődik ki. A nyári nemzedék fejlődése következő: a kifejlett rovar május vagy júniusban rakja le petéit a növény szárára, levelére, a levelek közé vagy éppen a kalászra; leginkább oly növényt választ e célra, mely még fejét ki nem hánytta. A petéből 10 nap múlva fejetlen s lábatlan álcza lesz, mely minden esetben a még levelek által fedett kalászbba törekszik bejutni, már csak azért is, mert ha ily buvóhelyet nem talál, szabad levegőn okvetlenül elvész. Az álcza kártékony szereplése után a már említett módon és helyen bábbá lesz, bábkora 2—3 hétig tart s ennek eltelével megjelenik a kifejlett szárnyas alak, mi körülbelül július közepétől augusztus közepéig történik. E kifejlődési folyamat egyes szakaira igen nagy befolyást gyakorolnak az égalji és időjárásai viszonyok és ezeknek különbözőzése szerint a petelerakás, valamint a szárnyas alakok megjelenésének ideje is nagyon különböző lehet. A második vagyis téli nemzedék fejlődésére nézve meglehetősen eltérő nézetek és bizonytalanságok forognak fenn. Erre nézve csak annyit említek, hogy a peték őszi vetésre, buza, árpa, továbbá vadon termő füvekre rakatnak s ezen a kikelő álczák valószínűleg kitelelnek, s csak tavasszal lesznek bábakká, melyekből azután a szárnyasok kibujván, készen van a téli nemzedék, hogy ismét a nyárinak életet adjon.

Nem szólottam még semmit a kifejlett szárnyas alak kinézéséről; szándékosan hagytam utoljára, mivel én e rovarnak csak álczáját és bábját ismerem, de magát a kifejlett alakot nem. Épen azért mások leírása után csak pár szóval teszek róla említést. Mint minden kétröpü rovarnak, ugy ennek is csak egy pár szárnya van, testhossza $3\frac{1}{4}$ —4 millim., a him rendszeren kisebb a nősténynél, testszine szép sárga, fekete pontokkal s csikokkal tarkázva. Nagysága és színezete az egyes egyéneknél is kiesé változó, a szerint, a mint álcza korukban jobban vagy gyengébben táplálkozhattak.

Dr. Szaniszló Albert.

*) Über die Weizenverwüsterin *Chlorops taen.* etc. Prof. Dr. Nowicki. Wien, 1871.

Utmutatás a Mezőség kopárainak befásítására.

Irta: **Fekete Lajos.**

(Folytatás.)

b) Az ültőnczök iskolázása.

Az iskolázás célja zömök természetű, szabályos ágazatú és az ültetést könnyítő, de a mellett dús gyökérzetű nagyobb ültőnczöket nevelni. A magról nevelt nagyobb tölgycsemék gyökérzete rendszeren hosszú vezérgyökér és kevés hosszú oldalágból áll, melyeket a kiásásnál elvágni vagyunk kénytelenek, de ez által legszükségesebb tápláló szerveitől fosztjuk meg a növényt, mivel épen ezen hosszú oldalágok végei szokták hordani a finom gyökér-rostokat. Az iskolázásnál már az 1—2 éves magoncok gyökerei megcsonttatnak, a most még apró sebek a jó talajban gyorsan és nyom nélkül beheggednek, a megcsontított kevés gyökérág helyett sok rövidebb oldalág s azokon gyökérrojtok támadnak, melyeket a növény annál gyorsabban terjeszt szét, minél inkább képesítve van a termékeny talaj által tápszereit közvetlen közeléből meríteni. Az így nevelt nagyobb cseméket könnyű ültetni, megfogamzásuk biztos, mert gyökereiket a kiszedésnél nem rongáljuk meg, s azok megmetzése ritkán szükséges. Nagyobb ültőnczök által azonban éveket nyerünk, mert ha pl. 5 éves ültőnczöt ültetünk ki végleges állóhelyére, legalább is annyit nyerünk, mintha oda a makkot öt év előtt vetettük volna; de ennél mindenesetre többet, mert az ültőncz a faiskola jó földjében és ápolása mellett rendszeren két akkora is nő, mint a magonc s sokkal rosszabb földben és ápolás nélkül.

A fennebb leirt módon nevelt magoncokat egy két éves korukban szétültethetjük a faiskolába; sőt a csatornában neveltekkel 3 évig is várhatunk. Ha azonban egészen felásott ágyakban neveltük azokat, akkor legfeljebb két évig hagyjuk e helyen, sőt laza, nagyon homokos talajon csak egy évig; mert különben vezérgyökereik igen kifejlődnének. A gondosan kiszedett magoncok vezérgyökérét mintegy 6 hüvelyknyire (16 cm.) visszametszük; de hosszabb oldalgyökereknél valamivel hosszabbra, rövidebekenél rövidebbre hagyjuk, hogy ez utóbbiakkal együtt kerkedd gyökérzetet alkosson. Az oldal gyökérágak közül is megcsontítjuk az igen hosszakat. A villáson nőtt sudarnak csak legerőteljesebb ágát hagyjuk meg, a gyenge szentivánnap hajtásokat egy erős oldalrügy felett levágjuk, valamint az igen hosszú hajlékony sudart is ily módon megcsontítjuk. Egészben azonban ily kis növényeken sokat vagdálni nem kell, mert a szükségtelen metszések többet ártanak, mint használnak. Hogy a növények 2—3 évig jól növekedhessenek, azokat oly távolságra kell ültetni egymástól, hogy mindenik legalább 1 □ láb (0,31 □ meter) nőtért kapjon. Ha pl. a sorok egymástól 12—14 hüvelyknyire (34 centimeter) esnek, akkor az ültőnczöket 10—12"-re (29 centimeterre) ültetjük. A talajt e célra jól meg kell dolgozni, s komposzttal vagy gyephamuval keverni. Az egy éves cseméket közönséges ágyakba ültethetjük az ültető

bottal vagy az ültető vassal, a mint ez már a gyertyánál (164. lap) leiratott. Két és három éves ültőnczöket gödrökbe vagy sima, meredek falú, jó földdel megtöltött árkokba kézzel ültethetjük. Czélszerű ezen árkokat úgy készíteni, mint a) alatt leiratott, csak hogy pár hüvelykkel (5—6 cm.) szélesebbre hagyhatjuk. Ez a gyökereknek kis téren való bokros kifejlődését csak elő fogja segíteni.

A csemétek itt 2—3 év alatt 3—4 láb (95—126 cm.) magasságot érnek el, midőn állandó helyökre jó sikerrel kiültethetők. A gyengébbeket egy évvel tovább is lehet hagyni.

A faiskola ápolása főként a gyomtól való tisztán tartásból, s a talaj felületének evvel összekött időnkénti felkapálásból áll; mely munkánál óvakodni kell a csemétek harmatgyökereinek megsértésétől. E mellett a növények szabályos kifejlődésére közvetlen is kell hatni, ha szép természetű cseméteket akarunk nevelni. Ez metszegetés által történik, melyet, ha nem gondos fő és ügyes kéz végez, akkor jobb, ha elmarad. A metszés rendszeren a tenyészet szünetelése alatt (a levél lehullásától a rügyek megindulásáig) történik, s igen nyulánk, hajlékony vesszők megrovidításából, sűrű, seprűalakú ágazat megritkításából, erőtlen szentivánnap hajtások lemetszéséből áll. Legjobb ezt a végleges kiültetés előtt egy évvel tenni, mi által azt érjük el, hogy az ültetésnél igen keveset, vagy semmit sem szükséges az ágakon metszeni, s a sebek az ültetésig jól beheggednek. A metszésre a Dittmár-féle olló*) legalkalmasab. Késsel vagy kaczorral a cseméteket helyükből könnyen ki mozgathatók.

Ha még nagyobb ültőnczöket akarnánk nevelni, akkor a már 2—3 évig iskolázott, 3—4 láb (0,95—1,26 meter) magas cseméteket még egyszer széljél kellene ültetni egymástól 2½ lábnyi (0,8 meter) távolságra. Itt azok 4—5 év alatt 10—14 lábnyi (3—4,5 meter) magasságot érnek el. Ily nagy csemétek ültetése azonban csak legelőkön, sétatanyokon, utak szélén stb szokásos.

2. Az állandó helyre való kiültetés.

A talaj megművelése kisebb ültőnczök számára teljesen egyenlő avval, a mely az erdei fenyő ültetésénél le volt írva (100. lap). Nagyobb 3—6' (95—126 cm.) magas ültőnczök számára legezészerűbb jó tágas gödrök készítése, a mi tavaszi ültetésre egy évvel korább történik, a már ismert okokból.

A tölgy ültetésére tapasztalás szerint legalkalmasabb a tavasz, mielőtt a rügyek megindulnak; csonkültőnczöket azonban ősszel is jó sikerrel lehet ültetni.

Az ültőnczök kiszedését, gondozását, szállítását és megmetszését illető szabályok a többi fanemeknél, valamint

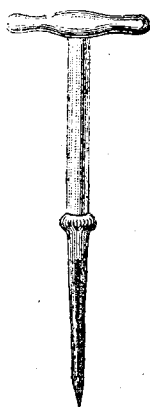
*) Ezen olló egyébiránt általában minden ily metszési munkálatoknál (pl. a kiszedett ültőnczök elkészítésénél is) legalkalmasabb. (Preisliste vom Juli 1875. Nro 121. Rosenschere. Gebrüder Dittmar in Heilbronn. Württemberg.)

a tölgy iskolázásánál leirtakkal ugyanazok s így ismétlésük fölösleges.

A kiültetés maga az ültőnczök nagysága szerint különböző.

Egy éves magonczokat ültethetünk a Buttárféle vas segítségével azon módon, mely a gyertyánál leírva volt (164. lap). Csak jól kifejlett gyökérzetű egy éves magonczok ültetését lehet ajánlani; különben jobb két éveseket választani, ha a viszonyok ily apró ültőnczöknek általában megfelelnek; t. i. ha a talaj kiszáradásától nem tarthatunk, ha a gyomok tenyészését a talaj nem segíti elő stb. A két és egy éves csemetéket ültethetjük a megdolgozott talajba az ékásó (116. lapon) segélyével, a már leirt módon.

Ha 2—3 éves csemeték az előbbi módon való ültetésre igen hosszú vezérgyökérrel bírnak, akkor azokat ültető-lyukba (ültető gödör) kell tiltetnünk, melynek fenekébe a vezérvassal (lásd a 12. ábrát) először lyukat fúrunk s ebbe a vezérgyökéret eresztjük; vezérvassal most a lyuktól egy hüvelyknyire (2 cm.) rézsút egy második lyukat szúrunk, a két lyuk közti földet a gyökörhöz szorítjuk, mint ez a Buttárféle tiltetésnél történik. Erre az oldalgyökereket elhelyezzük s a gödröt földdel kitöltjük, rétegenként megnyomogatva s ügyelve arra, hogy gyökér gyökéren ne feküdjék és üregek ne maradjanak. Végre a földet a lyuk szélétől befelé egymás után illően megnyomogatjuk.

12. ábra.

Általában ily apró ültőnczökön lehető legkevesebbet vagy semmit se nyesegezzünk.

Faiskolában nevelt 3 láb (1 meter) s ennél magasabb ültőnczöket rendes módon, kézzel, gödrökbe tiltetünk, mint ez már más fanemeknél ismertette volt.

A csemeték egymástól való távolságra azok nagyságától és a sorok távolságától függ. Mennél kisebbek az ültőnczök, annál tömöttebben kell azokat tiltetni, hogy mielőbb zárodjanak. Erre nézve megtarthatjuk azon távolságokat, melyek az erdei fenyőnél adva voltak. Inkább iltetsünk azonban sűrűbben, mint igen ritkán.

Sarjerdő nevelése céljából előnnyel szokták alkalmazni a csonkültőnczöket. E célra az újjnyi vastagságú csemeték favágó tőkére tartva jó éles könnyű fejszével tövükből 1—2 hüvelyknyi (3—6 centimeter) magasságban elcsapatnak. Különben szokott módon tiltettetnek el.

3. Némely tanácsok a sovány helyeken való megtelepítést illetőleg.

Ámbar e munkácska feladata véleményt adni a felől, hogy miként lehetne a Mezőségnek sovány legelőnél egyebet nem nyújtó meredek kopárait befásítani; mindazonáltal a befásítandó helyek közt lesznek vagy talán a telepítendő erdők kikerekítése végett be fognak foglaltatni oly területek is, melyek kevésbé sovány vagy illó nyugvás és

ápolás mellett rövid idő alatt megjavítható talajjal bírnak. Csak ilyen, a befásítandó helyek közt legkedvezőbb, s természetől nyirkos, üde talaju téreken ajánlhatjuk a tölgy megtelepítését.

A legalkalmasabb tölgyfajra nézve már A alatt ki-mondtuk véleményünket.

A tölgy megtelepítésére a megjelölt területeken nézetünk szerint két mód vezet. Az egyik hosszadalmas, de biztosabb; a másik gyorsabb, de kétséges sikerü.

Legjobb volna a tölgy megtelepítésével 15—20 esztendeig várni, míg az azonnal megtelepítendő erdei fenyőállatok a talajt megjavították, megtrágyázták és már legalább karónak, rúdnak és lécznek való fát szolgáltatnak.

Ekkor annyira megritkítók az erdőt, hogy csak árnyéktartókul maradjanak még meg fenyőfák, hogy pl. az ágak közt 6—12 láb (2—4 meter) távolság maradjon. Az így megritkított erdőben mintegy 3—4 lábnyi (1 meter) távolságra vagy a mint a tuskók és állófák megengednék kisebb nagyobb távolságra 1—1½ □ láb (0,31—0,50 □ meter) nagyságú, illően megmivelt foltokba felváltva tölgyet és bükköt vetnénk. A ritkás erdő alatt e fanemek kicsirádnának, s azután 2 évre az erdőt vigyázatosan levágnatnók, hogy a fiatalosban kárt ne tegyünk; mi ily apró surjános vagy legfeljebb rúdas erdőben nehézségekbe ne ütköznék. Mindez könnyebben kivihető volna úgy, ha az erdei fenyőállal soros tiltetés által jött létre, mely esetben a ritkítás egyes soroknak teljes kivágása által lenne elérhető. Így a vetés is könnyebb volna s a megmaradó fák végleges kitarítása is sokkal kevesebb veszéllyel járna a fiatal magonczokra nézve.

Ép úgy célt érnenk akkor is, ha az erdei fenyőállal teljes letarolása után váltogatva meglehető sűrűn 2—4 láb (1 meter) magas tölgy és gyertyán vagy tölgy és bükkcsemetéket tiltetnénk. A bükk- és gyertyánültőnczök azonban apróbbak is lehetnének.

Ezen az úton oly területeken is tölgy válthatná fel a fenyőt, hol jelenleg előbbinek megtelepítésére alig gondolhatunk.

A másik mód, melyhez legalább is meglehető s üde talaj kívántatik, a tölgynek azonnal való tiltetése volna, talajjavító fanemekkel egyenesen. Az erdei fenyővel váltogatva a tölgyet felnevelni nagyon bajos, mert előbbi sokkal gyorsabban nő s a tölgyet elnyomná. Mindazáltal okaj móddal ez sem lehetetlen. Legjobb e célra egyes sorokat vagy pásztákat csupán erdei fenyővel, másokat tölgygyel vagy evvel és gyertyánnal beültetni, mely utóbbit magasabb és északos helyeken a bükk válthatná fel. Mennél soványabb és szárazabb a talaj, annál bővebben elegyitnők közbe az erdei fenyőt. Az elegyarányra nézve számtalan módozatot lehet a talaj jósága s az elérendő cél szerint alkalmazni. Egyelőre megelégedhetnénk avval is, ha a tölgyet szorványosan sikerül felnövelnünk, hogy a távol jövőben legalább a legszükségesebb tölgy-épületfára szert tethessünk.

(Folyt. köv.)

T A R S A L G Ó.

Értesítés.

A nmlgu földmívelés, ipar és kereskedelmi m. kir. miniszterium 12015 szhoz a következő köriratot intézte az ország összes gazdasági és szőlőmívelő egyleteihez:

„Az országot sújtó legutóbbi káros fagyok következményeinek vizsgálata alkalmával feltűnt, hogy a szőlősokban ugyanazon táblán, ugyanazon fekvés és egyéb hasonló viszonyok mellett egyes tőkék, sőt gyakran egész sorok sértetlenül maradtak, de különösen feltűnést okozott azon kivételesen előfordult eset, hogy a teljesen tönkre tett táblák között egyes gazdák táblái egészen megkíméltek mutatkoznak. E jelenség okát, eltekintve az egyes tőkék, sorok vagy tábláknak a természettől vagy épületek, faültetések által okozott védettebb helyzetétől; vagy a fajnak a hideg iránti nagyobb ellenálló képességében; vagy a különleges művelési módban kell keresni, — mindenestre eléggé fontos a szőlőtermelésre nézve, hogy a felálló körülmény beható és szakszerű vizsgálat alá vettessék. Felhívom ennélfogva az egyesületet, hogy az előadottak vizsgálatára kebeléből szakértő bizottságot választván, a nyert eredmény és megállapodásról engem annak idején értesíteni sziveskedjék. — A miniszter meghagyásából Kenessy s. k.“

Felkérjük ennélfogva t. szőlész társainkat, hogy ilyenmü netáni tapasztalataikat mielőbb egyleti titkári hivatalunknak tudomására juttatni sziveskedjenek, hogy a magas felhívásnak köteleességszerűen eleget tehessünk.

Kolozsvár és a vidéket illetőleg kertészeti szakosztályunk kéretett fel szakértő bizottsággul, mely a beérkező jelentéseket egyenként tárgyalni fogja.

Kelt az erd. gazd. egylet igazgató választmányának 1876 július hó 3-án tartott üléséből.

Báró Huszár Sándor,
egyleti elnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

E G Y V E L E G.

* Lapunk t. előfizetőit bátrak vagyunk tiszteletteljesen figyelmeztetni, hogy a jelen évfolyam első fele bevégeződött, miért is az előfizetések szives megújítását idejekorán kérjük eszközölni, nehogy a lap küldésében késedelem álljon be.

Az „Erdélyi gazda“ kiadóhivatala.

* A kolozsmonostori m. kir. gazd. tanintézet nyári vizsgáinak sorrendje: a harmadéveseknél július 17-én üzlettan, 19-én délelőtti statistika és agrariális törvények, 20-án konyhakertészet és szőlészeti, 22-én erdészeti, 24-én erömütan, 25-én délelőtti gépisme, 26-án délelőtti-takarmányozástan, 27-én állatgyógytan, 28-án méh- hal- selyem- és háromtenyésztés végre 29-én gazdasági iparüzlettan. A má-

*) Középerzdőnek az olyat nevezik, melyben a sarjadékról naxelt alacsonyabb és vékonyabb fák közt itt-ott egyes magasabb és öregebb fa van leuntartva épületfának. Előbbieköt: alfának; utóbbiakot: felfának nevezük.

sodéveseknél: július 17-én vegytan és ásványtan, 19-én állattenyésztés, 20-án délelőtti külentan, 22-én növénytan, 24-én erömütan, 26-án mértan. 28-án hal- és selyemtenyésztés, végre 29-én növénytermelés. Ezen vizsgák naponta 8—11 óráig délelőtti és délután 2 órán kezdve tartatnak, az érdeklődő t. közönséget szivesen látja az igazgatóság.

* Burgonyarothadás. Július 10-én néhány szál burgonyavetemény került hozzám, (Thüréből, M. Gorbó mellett) a melyeken: a levelek elszáradtak és megfeketedtek és a száron is fekete foltok voltak észrevehetőek. A göröcsői vizsgálat kimutatta, hogy itt burgonyarothadás nevü betegség (Burgonyavész, Nassfüule der Kartoffeln) van jelen, melyet Peronospora infestans nevü gomba okozott. Nem szándékozom ez uttal ezen betegségről részletesen és hosszadalmasan szólni, mert az „Erdélyi Gazda“ mult évi 1875. folyamában 25. szám 194 lapon növénybetegségekről megjelent cikkeimben többek között erről is szölottam; most csak annyit említek fel, hogy e kár terjedésének — mint idézett cikkeimben is elmondtam — a nedves időjárás felelte kedvező, a miben mostanában igen bőven volt módunk. Dr. Szaniszló Albert.

* Szent kuruzsolás. A „Nemere“ a következő érdekes történetkét közli: Felső Fehérmegye Agostonfalva községében a szarvasmarhák között a betegség kiütvén, f. hó 1-én a szolgabírósnak tudomására jutván, az állatorvossal azonnal kiszállott a hely színére, mely alkalommal felvett jegyzőkönyv következő: „Sz. 1075. — 1876. 2. pont. Miért nem jelentették önök be a kiütött marhabetegséget s miért hívtak június 25-én papokat, miért hajtották haza a csordákat s a templomi szertartás után a csordákat miért állították a falu végére, mit miveltek a papok, kik és hová valók voltak? Felelet. Miután mi azon meggyőződésben vagyunk, hogy ha valaki betegségben szenved, több faluból a lelkészeket összehívjuk, hogy azok imádságuk által könnyebbülést szerezzenek a betegnek, azért ide hívtuk a vargyasi, közép-ajtai, bölöni, lüeti, apácai, magyarósi, g. n. e. lelkész urakat, kik a nevezett napon a templomi szertartások után a falu végére kijöttek és az ott megállított marhákat megszentelték s ezáltal a marhák betegsége is megszűnik, a papoknak egyenként 2 frt. 50 krt fizettünk. Albert György, kisbíró.“ Ehhez aztán nem kell commentár!!!

* A IX. nemzetközi statistikai kongressus f. évi szeptember 1-étől 7-éig Budapesten fog ülésezni, a kongressus pártfője és diszelnöke hihetőleg József főherceg leendő. E kongressuson a bel- és külföldi szaktudósai, kormányok, társulatok és egyletek képviselői vesznek részt, erdélyi gazdasági egyletünket titkár Gamauf Vilmos, a kolos monostori m. kir. gazd. tanintézetet igazgató Vörös Sándor fogja képviselni. A kongressus napirendje a következő: I. szakosztály. Elmélet és népesség. 1. A statistika mint oktatástárgya . . . Emlékiratot szerkeszt: M. Levassour, Páris. M. Konek Budapest. M. Jahuson Pétervár. Előadó: Dr. Konek Sándor, Budapest. 2. Mely alapokat szolgáltatson a statistika, hogy helyes halálozási táblázatok szerkeszthessenek? Emlékiratot szerkeszt: Becker Berlinben. Baumhauer, Hágában. Körösi J. Budapest. Előadó: Levin Jakab Budapest. 3. Mily alakban szerkeszthessenek a nagy városok időnközönkénti népesedési

kimutatásaik, hogy összehasonlíthatók legyenek? Emlékiratot szerkeszt: Farr (?) London; függőben van, mert a munka még hiányzik. II. szakosztály. Igazságügy 1. Az igazságszolgáltatási lajstromok és a bűnös visszaesők. Emlékiratot szerkeszt Yvernés Párisban, előadó Yvernés. 2. A telekkönyvi statistika. Emlékiratot szerkeszt: Zlinszky Imre, Budapest; előadó Dr. Schnierer Gyula, Budapest. III. szakosztály. Orvosi és közegészségügy. 1. A járványos betegségek nemzetközi statistikája. Emlékiratot szerkeszt: Dr. Fodor, Budapest. Dr. Nusser Bécsben. Dr. Berg Stockholmban. Dr. Pettenkoffer Münchenben. Dr. Korányi Budapesten. Előadók: Dr. Korányi Frigyes és Dr. Fodor József Budapesten. 3. A gyógyfürdők és ásványvizek statistikája. Emlékiratot szerkeszt: Dr. Grosz Budapesten. Körösi Budapesten Dr. Schneller Bécsben. Dr. Hirschfeld és Pichler Bécsben. Előadó Dr. Hunfalvy János Budapesten. IV. szakosztály. Mezőgazdaság és erdőszet. 1. Mezőgazdasági statistika. Emlékiratot szerkeszt: Keleti Károly Budapesten. Tisserand Páris. Előadó: Keleti, Budapest. 2. Az erdőszeti statistika. Emlékiratot szerkeszt: Bedő Albert, Budapest. Meitzen, Berlin. Előadó: Meitzen, Berlin. 3. A mezőgazdasági meteorologia. Emlékiratot szerkeszt: Dr. Schenzl Guido, Budapest. Tisserand, Páris. Előadó: Séménow St.-Pétervár. V. szakosztály. Ipar, kereskedelem, forgalom. 1. A házi ipar statistikája. Emlékiratot szerkeszt: Max Wirth, Bécs. Előadó: Kerkápoly Károly, Budapest. 2. Az iparban előforduló bal- és halálesetek, melyek a munkából erednek s ezen balesetek elleni biztosítás. Emlékiratot szerkeszt: Engel Berlin. Előadó: Engel. 3. A munkások érdekében létező intézmények statistikája a nagyiparban. Emlékiratot szerkeszt: Mayr, München. 4. Mely szabályok szerint volnának az általános mérleg és a külkereskedelmi táblázatok szerkesztendők? Emlékiratot szerkeszt: Becker, Berlin. Caignon, Páris. Nessmann, Hamburg. Neumann Spallart, Bécs. Schmidt, St.-Pétervár. Előadó: Dr. Matlekovics, Budapest. 5. A vasutak s az áru belforgalmának statistikája. Emlékiratot szerkeszt: Beöthy, Budapest. Tolnay (Tóth) Budapest. Weisz Béla, Budapest. Reader Lack, London. Előadó: Brachelli Bécs. 6. A nagyvárosok nemzetközi pénzügyi statistikája. Emlékiratot szerkeszt: Körösi Budapesten. Előadó: —?

* A Székelyudvarhelyi állami reáliskolába járó 60 szegény tanuló számára Sz.-Udvarhely város és törvényhatósága az 1876/7 tanévre is ingyen lakást ajánlott fel, folyamodványok a székelyudvarhelyi és udvarhelyszéki reáliskolai bizottsághoz lesznek f. hó végéig beadandók, bővebb felvilágosítással a napi lapokban közölt terjedelmes értesítés szolgál. Ugyanonnán vettük az ötödik évi értesítőt is, mely tanár Suppan Vilmostól egy paedagogiai cikket, a Deák gyász-

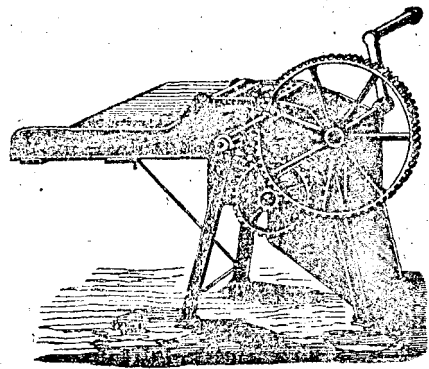
ünnepély leírását és a szószásos iskolai közléseket és adatokat tartalmazza.

* Piaczi árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy lapunk zártáig Déva, S.-Szt.-György, Szt.-Udvarhely, Torda és Vajda-Hunyad újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a dévai gabonaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

TAUFFER FERENCZ

KÖLTSÉGVETÉS

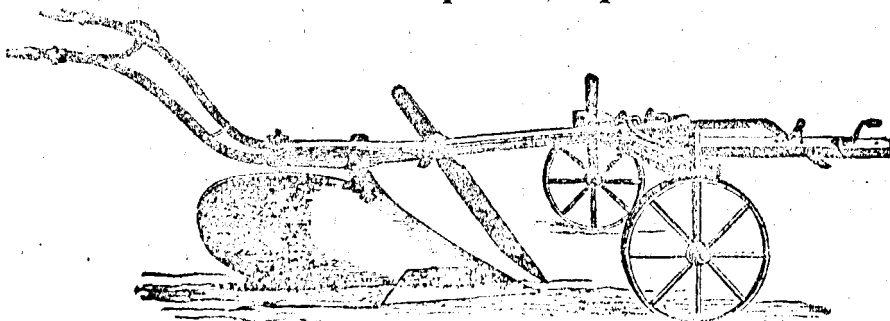
Ajánlja a már ösmeretes Mayer-féle amerikai szegszerkezetű vert vasból készült cséplőgépjeit, kézi- és lóerőre új javítással, Mayer Trieurs konkoly választó és különböző szelelő rostáit kedvező fizetési feltételek mellett.

(3)

(28—52)

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapesten, Lipót-utca 41-ik szám.

Ajánlja általános elismerésben részesült kitérő

Gubicz-ekéit,

ugyszinte magtakaróit, boronáit, rög-törőit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Árjegyzéket kívánatra bérmentesen küldve, megrendeléseket pontosan teljesít

Gubicz László.

(7)

(14—26)

VICTORIA biztosító társaság Kolozsvártt

(alapított 1865-ben).

Forgalmi kimutatása: (1874. decz. 31.)

Összes bevételek kezdettől	
(1865)—1873. év végéig	16.229,161 f. 17 kr. o. é.
Bevétel 1874-ik évben	3.376.862 f. 82 kr. o. é.
összesen	19.606,023 f. 99 kr. o. é.

Kifizetett károk kezdettől	
(1865)—1873. év végéig	5.355.856 f. 42 kr. o. é.

Kifizetett károk 1874. évben	
1.324,799 f. 85 kr. o. é.	
összesen	6.680,656 f. 27 kr. o. é.

Kiosztott nyereség kezdettől	
1874-ik év végéig	439.738 ft. 69 kr. o. é.
Évi díj bevétel ca.	1.500.000 ft. — kr. o. é.
összesen	4.869,989 ft. 32 kr. c. é.

Biztosításokat fogad el:

- tűz károk ellen (ha villám által okozottak is) épületekre, gyárokra, készletekre, ingókra stb.
- jégkárok ellen teljes kártérítéssel
- az ember életére minden módozatokban; — és közvetít
- a túlélési csoport biztosításokat.

Központi iroda: Kolozsvártt, főter 26. szám.

Vezérügynökségek: Bécs, Budapest, Grác, Praga.

Főügynökségek: Arad, Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Becskerek, Nagy-Enyed, Nagy-Szeben, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.

(1) (14—26)

Vidéki ügynökségek: a birodalom minden jelentékenyebb helységében.

A „VICTORIA“ biztosító társaság 10 éves működése alatt, kötelezettségének mindig hiven és pontosan megfelelően, bizalommal hívja fel a közönséget, biztosításait jövőre is első sorban ezen tisztán hazai és minden idegen elemről ment intézet által eszközöltetni.

VICTORIA biztosító társaság.

Piaci árak.

A héti vásár		Egy hectolter (=162 bécsi mérő)						100 Kilogramm (=17855 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)
hely	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
ára krajczárokbán											
Beszterce	jun. 20.	750	500	390	—	300	—	—	—	320	32
Brassó	jun. 23.	807	663	508	442	298	442	—	—	—	36
Csik-Szereda	jul. 5.	950	775	300	275	175	300	400	180	125	32
Déás	julius 11.	660	540	330	—	255	330	510	155	450	28
Déva	jul. 1.	1010	810	760	515	915	490	270	130	132	32
Erzsébetváros	jul. 8.	670	600	500	—	350	400	280	160	300	36
Gy.-Sz.-Miklós	jul. 8.	927	700	530	486	308	530	260	8	—	32
Fogarás	jul. 8.	640	530	380	—	335	410	280	—	340	36
K-Fehérvár	jul. 8.	840	630	530	—	400	410	400	180	300	38
Kolozsvár	julius 13.	760	510	380	280	270	330	220	160	360	42
M-Vásárhely	jul. 6.	760	430	570	280	225	360	280	50	310	34
Naszód	máj. 8.	660	500	550	330	260	330	200	110	125	30
Nagy-Enyed	jul. 6.	775	625	500	—	330	375	230	50	444	36
N.-Szeben	julius 7.	760	640	440	460	330	440	240	—	330	40
S.-Sz.-György	jul. 3.	760	700	500	460	300	460	360	80	160	36
Szamosújvár	julius 10.	825	540	435	—	290	330	300	75	400	34
Sz.-Régen	jul. 7.	718	550	587	299	295	295	170	80	220	32
Sz-Udvarhely	julius 4.	860	700	650	—	350	440	250	100	350	36
Torda	junius.	780	540	450	—	—	300	—	100	1100	36
V.-Hunyad	janius 24	784	580	470	—	—	436	200	100	600	36

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

	széri hirdeteskör											
	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1 ⁰ / ₁₆ lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8 ⁰ / ₁₆ „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4 ⁰ / ₁₆ „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2 ⁰ / ₁₆ „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1 ⁰ / ₁₆ „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

TARTALOM:

Kártékony rovarok. — Utmutatás a Mezőség kopárainak befásítására. — Társalgó. Értesítés. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaci árak.